

1983-1

BEESSEL St-JOZEF SCHOOL 1823-1893

37

Heemkunde Vereniging
Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen

Opgericht 24 oktober 1980

REDACTIE: Paul Bloemen
Jan Geerlings
Jack Ottenheim

Advertenties Jan Geerlings

REDACTIE-ADRES:

Wittebergstraat 54
5954 AK Beesel
tel. 04704 - 3636

Bezorgers: Beesel - Jan Geerlings
Belfeld- Twan Ernst
Reuver - Mevr. v.d. Eng

Lay out
en typewerk Paul Bloemen

Eerste jaargang nr. 1

September 1983.

Heemkunde Vereniging
Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen

INHOUD

Inhoudsopgave	blz. 1
Van de eindredactie	blz. 2
Activiteitenoverzicht	blz. 3 - 5
Jaarboekpresentatie 1983	blz. 6 - 7
Heemkundig allerlei	blz. 8, 13, 14
Advertenties	blz. 9 - 12
Uit de pers	blz. 15
Archeologie	blz. 16 - 18
100-jarig jubileum	
St. Jozefschool Beesel	blz. 19
Bericht aan de leden	blz. 20

000

De omslagtekening is van de hand van dhr. L. Schrijvers uit Reuver. De redactie zal hem persoonlijk benaderen en verzoeken voor iedere uitgave een speciale omslagtekening te vervaardigen.

Van de eindredactie

Wij zijn verheugd aan de wens om een eigen verenigingsorgaan in het leven te roepen te kunnen voldoen. Het samenstellen van een verenigingsblad betekent voor de redactie prioriteiten stellen, behoeftes aftasten, meningen peilen.

We hebben gekozen voor een eenvoudige opzet en een uitgave met een beknopt informatief karakter.

U treft geen lange beschrijvingen aan, maar korte duidelijke berichten.

Verder hopen wij met dit blad te bereiken, dat de wat passiever ingestelde leden initiatieven gaan ontplooiën en actief worden binnen de vereniging.

Er zijn immers nog diverse werkterreinen, waarop nog geen groep actief is. Met de nadruk op de groep, want daarin schuilt de kracht van de vereniging.

Onze vereniging mag geen vereniging worden met louter individualisten, die ieder hun eigen territorium bezitten.

Het geven van impulsen, het aansporen tot het actief bedrijven van de heemkunde zien wij dan ook als onze voornaamste taak.

Als we niet met z'n allen erg attent blijven, gaan vele sporen uit de geschiedenis van ons heem ongemerkt maar definitief verloren. Niet alleen heemkundige aspecten beschrijven, maar ook de nog voorhanden zijnde tastbare getuigen op heemkundegebied beschermen en bewaren voor het nageslacht moet een wezenlijke taak zijn, waarvoor alle leden de verantwoordelijkheid dragen.

Activiteitenoverzicht

- Zondag 11 sept. Fietstocht naar het Leudal
- Weekend 17-18-
19 sept. Expositie "Belvend vruuger" in het
 Gemeenschapshuis "de Hamar", Belfeld
- Openingstijden: za. 14.00-17.00 en 19.00-22.00 uur
 zo. 14.00-18.00 en 19.00-21.00 uur
 ma. 09.00-12.00 en 14.00-16.00 uur
 voor scholen
- Zondag 9 okt. Herfstwandeling met IVN
- Vrijdag 28 okt. Najaarsledenvergadering. Leden ont-
 vangen tijdig uitnodiging en agenda
- Vrijdag 18 nov. Lezing over Boerenschansen door
 dhr. Driessen. Aanvang 20.00 in Ge-
 meenschapshuis "de Schakel", Reuver
- Vrijdag 16 dec. Lezing over Veldkruisen door Drs.
 Egelie. Aanvang 20.00 uur in café
 "Aaj Mert", Beesel

Nog niet alle activiteiten zijn volledig uitgewerkt, zodat wij hierover nog geen uitvoerige informatie kunnen geven. Voor uitvoerigere gegevens verwijzen wij naar de regionale en lokale persberichten.

EXCURSIE LEUDAL

Op zondag 11 september organiseert de Heemkundevereniging een excursie naar het Leudal. Om 13.15 uur zullen we per fiets vertrekken vanaf café "de Haam" te Reuver. Via een hele mooie route rijden we vervolgens naar het Leudal. Hier start dan om 14.15 uur onze wandeling bij café Scheres, vlakbij de ruïne van de voormalige Elisabethmolen, die reeds in de 13e eeuw bestond, maar tijdens de Tweede Wereldoorlog werd verwoest. Onder leiding van een deskundige gids wandelen we anderhalf uur lang door een deel van het 385 ha grote natuurreserveaat

Het gebied wordt doorsneden door de Leubeek en de Zelsterbeek, waardoor in het heuvelachtig terrein diepe beekdalen zijn ontstaan, begroeid met elzenhout en vochtige gemengde loofhoutbossen. De steile wanden langs de beken bieden gunstige broedplaatsen voor de ijsvogel en de oeverzwaluw. Ook treft men er roofvogels aan zoals torenvalk, havik, buizerd, wespensdief en zoogdieren als de wezel, hermelijn en bunzing. Tijdens onze wandeling komen we bij de St. Ursula- of Leumolen, die reeds in de 14e eeuw genoemd wordt. Het is een onderslagmolen, waarin rond 1900 een turbine werd aangebracht. In 1956 werd de molen gekocht door Staatsbosbeheer, die er weer een schoepenrad in aanbracht. Het is de enige graan- en oliemolen in de provincie Limburg. Het bakstenen gebouw dateert uit 1773. Na de wandeling gaan we richting Nunhem om een bezoek te brengen aan het aldaar gelegen Leudalmuseum met een prachtige collectie archeologisch, volkskundig en botanisch materiaal. Ook vinden we er een maquette van het Leudal.

Na een rondleiding daar vertrekken we weer naar Reuver. De deelnamekosten bedragen f 2,50 per persoon.

Bij slecht weer vertrekken we met auto's. Autobezitters verzoeken we dan anderen mee te willen nemen.

Denkt u wel aan de laarzen en regenkleding!

Wij wensen u alvast een prettige en leerzame excursie.

000000000000-----000000000000

BELVEND VRUGER

Samen met enkele geïnteresseerden organiseert de HV een expositie. Het doel hiervan is tweeledig:

- 1° De bevolking in kennis stellen van datgene, wat er door de exposanten over het verleden van de gemeente Belfeld bijeen is gebracht en zodoende de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen.
- 2° De plaatselijke bevolking kennis te laten maken met

onze vereniging. Onderwerpen op de tentoonstelling zullen zijn : Archeologie, Belfeld in de 2e Wereldoorlog, Landbouw en Industrie, Belfeld in beeld (foto's en grepen uit de Belfeldse historie.

Oproep: Op vrijdagavond 16 sept. hebben we nog enkele vrijwilligers nodig om de expositie op te bouwen. Aanmelden bij Ab van Dijk, Boterbloemstraat 30, Reuver, tel. 04704 - 1718

KONTAKTAVOND

Iedere maandagavond heeft de HV haar kontaktbijeenkomst in zaal 4 van Gemeenschapshuis "de Schakel" in Reuver van 19.30 - 22.30 uur. Ook niet-leden zijn op deze avond welkom. Men kan elkaar hier ontmoeten om gegevens uit te wisselen etc. Ook vondsten kunnen hier gedetermineerd worden. Tevens is er ook een documentatiecentrum ingericht, waarin informatie over uiteenlopende zaken kan worden opgezocht of boeken en tijdschriften kunnen worden geleend. De uitleen is echter uitsluitend voor leden en gratis.

Voor mensen, die bezig zijn met het uitzoeken van de stamboom hebben we kopieën van oude kerkregisters en inventarislijsten van gemeente-archieven, oude schepenbankarchieven en klooster- en kerkarchieven.

Deze kopieën mogen uitsluitend ter plaatse ingezien worden. Uitleen is dus niet mogelijk.

EXPOSITIE

In de hal van het gemeentehuis bevindt zich een permanente expositie van de HV. Tijdens de openings-tijden van het gemeentehuis is deze te bezichtigen.

JAARBOEK

Op woensdag 18 mei 1983 werd in café "de Meule" in Belfeld met gepaste trots het eerste exemplaar van het 2e jaarboek van onze vereniging aan burgemeester Peters van Belfeld overhandigd. De jaarboekredactie was er weer in geslaagd om een prachtig jaarboek samen te stellen. Niet alleen door eigen werk, maar ook vooral dankzij de onmisbare hulp van vele amateurschrijvers en fotografen.

Ook de vormgeving had een zichtbare vooruitgang geboekt t.o.v. het eerste jaarboek. Zo was vooral de kافت opmerkelijk verbeterd. De vele genodigden en leden onzer vereniging konden dan ook een prachtig naslagwerk inzien over historische onderzoeken en belangrijke gebeurtenissen uit onze verenigingsregio.

Hoofdartikel in het 2e jaarboek is het artikel, dat gewijd is aan de beltkorenmolen de "Grauwe Beer" te Beesel, die rond de verschijningsdatum van dit blad officieel heropend wordt, na grondig te zijn gerestaureerd. Het uiterst boeiend artikel over deze unieke molen is van de hand van Wiel Luys, onze voorzitter, die tevens ook de inleiding op deze presentatie-avond verzorgde.

Burgemeester Peters, die na de korte pauze - waarin hij het jaarboek vluchtig had kunnen doorkijken- het woord nam, feliciteerde de vereniging met het fraaie resultaat. Peters, die in een commissie ook ooit eens een boek mee samenstelde, wist wat het betekende om zo'n werk tot stand te brengen. Verder vond hij het werk, dat de HV in Belfeld deed en doet uiterst belangrijk en hij sprak er dan ook zijn hoge waardering over uit. Na burgemeester Peters namen nog enkele genodigden het woord, waarna met de vertoning van de film "Dokter Crashborn - óze dokter" deze geslaagde avond werd besloten

Frans Geerlings

Voorzitter Wiel Luys overhandigt burgemeester Peters van Belfeld het eerste exemplaar van het tweede jaarboek.

(foto P. Bors)

Gevraagd: Typist(e) in bezit van elektrische schrijfmachine ter ondersteuning van de redactie. Reacties gaarne zo spoedig mogelijk op het redactie-adres

Heemkundig allerlei

STRAATNAAMGEVING

Van de gemeente Belfeld kregen we het verzoek enige suggesties te doen t.a.v. de straatnaamgeving in het uitbreidingsplan "Broek". Uit een aantal namen, die wij voorgesteld hebben werden gekozen: "Gelrestraat" en "Montfortstraat". Beide namen hebben betrekking op het wapen van Belfeld.

LANDWEER

In de vakantieperiode juli en augustus is de werkgroep Archeologie bezig geweest met opgravingen van restanten van de Middeleeuwse landweer in Swalmen en Beesel. Doel hiervan was de ligging en de loop ervan vast te stellen en een paar dwarsdoorsneden te maken.

Deze landweer is op verschillende plaatsen in het landschap goed zichtbaar en wordt helaas op tal van plaatsen bedreigd door menselijke activiteiten. Getracht zal worden om een deel van deze landweer tot monument te laten verklaren door de ROB-afdeling Monumentenzorg.

De resultaten van deze opgravingen zullen in het jaarboek 1983 gepubliceerd worden.

WACHTHUISJES

Onze vereniging heeft geprobeerd twee wachthuisjes van de NS te Reuver, die t.g.v. de automatisering van de spoorlijn Venlo-Roermond moesten verdwijnen, te behouden. Het waren de twee laatste wachthuisjes van de NS in Midden- en Noord-Limburg. Zij vormden tevens een karakteristiek beeld in het dorp.

De NS heeft aan het verzoek geen gehoor gegeven en de huisjes voor de sloop bestemd. Als reden werd opgegeven, dat de huisjes het uitzicht van de machinisten belemmeren.

ROMEINSE OVEN

Een deel van de Belfeldse Krekelbergsheide is door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

aangewezen als archeologisch monument. Op dat terrein ontdekte onze vereniging bij een opgraving vorig jaar de Romeinse oven.

BURGEMEESTER

Tot nieuwe burgemeester van de Gemeente Beesel is benoemd Drs. C. Nuytens (CDA).

Hij is meteen al lid geworden van onze vereniging.

GEVRAAGD

Dhr. P.J.M. Reijnders, Redemptoristenstraat 24, 5042 DP Tilburg is bezig met het nazoeken van zijn stamboom. Zijn naam Reijnders is van oorsprong van Beesel afkomstig. Tevens is hij bezig met het navorsen van de naam Stroecken, afkomstig uit Tegelen/Belfeld. Is er iemand bezig met het uitzoeken van deze twee namen? Zo, ja wilt u dan kontakt met dhr. Reijnders opnemen?

te koop aangeboden

de Maasgouw tijdschrift voor Limb. geschiedenis en oudheidkunde

jrg. 92	1973	no 6	+ index		f 3,50
"	93	1974	no 1-2-3-4-5-6	+ index (kompleet)	f 10,50
"	94	1975	no 1-2-3-4- 6		f 8,75
"	95	1976	no 1-2-3-4-5-6	+ index (kompleet)	f 10,50
"	96	1977	no 1-2-3-4-5-6	" "	f 10,50
"	97	1978	no 1-2-3-4-5-6	" "	f 8,75
"	98	1979	no 1-2-3-4-5-6	" "	f 10,50
"	99	1980	no 1-2-3-4	" "	f 10,50
"	100	1981	no 1-2-3-4	" "	f 10,50
"	101	1982	no 1-2-3-4		f 8,75

te koop gevraagd

Publications de la Société Historique et Archéologique
dans le Limbourg.

jrg. 1-43 1864-1907 / jrg. 45-56 1909-1920

jrg. 58-65 1922-1929 / jrg. 68 1932 / jrg. 70 1934

jrg. 72 1936 / jrg. 73 1937

Frans Geerlings, Hoogstraat 6, Beesel, 04704 - 1397

VAN DE JAARBOEKREDACTIE

Een van de doelstellingen van onze verenigingen is
het publiceren van bevindingen en onderzoekingen van
leden in het jaarboek.

De jaarboekredactie heeft een compleet reglement
vervaardigd, met daarin een opsomming van voorwaarden
waaraan de in te zenden artikelen moeten voldoen.
Schrijvers in spé kunnen zich voor nadere inlichtingen
hieromtrent wenden tot de jaarboekredactie:

F. Geerlings, Hoogstraat 6, Beesel, tel 04704 - 1397

J. Ickenroth, Wildenkamp 14, Reuver, tel 04704 - 2412

J. Thijssen, Wittebergstraat 2, Beesel, tel 04704 - 3262

P. Bors, Meuleberg 53, Beesel, tel 04704 - 2360

uit de pers

Trompetter 19 juli - Heropening Roerstreekmuseum

Op zaterdag 21 mei werd het Roerstreekmuseum in Odiliënberg officieel door Prof. Dr. J. Bloemers heropend na een intensieve verbouwing van een jaar. Het is geopend van di. t/m vr. van 11.00 - 16.00 uur en op zondag van 13.30 - 17.30 uur. Entree: Volwassenen f 1,50 p.p. Kinderen f 0,50 p.p.

De Limburger 9 juli - Twee miljoen jaar oude werktuigen gevonden tussen Venlo en Roermond

De amateurarcheologen Dr. Ir. C. Franssen uit Bennekom en J. van Es uit Roermond beweren in zand- en kleigroeven langs de Duitse grens menselijke werktuigen gevonden te hebben in een kleilaag, die ruim 2,3 miljoen jaar geleden ontstaan is. Als bewezen kan worden, dat dit zo is, dan is er sprake van een opzienbarende ontdekking van wereldniveau.

De Limburger 9 juli - Plannen voor opknapbeurt "Oude Schans" te Reuver

Reuvernaar P. Teunissen wil de Oude Schans, ook wel Dode Schans of Benthemerschans genoemd, gaan restaureren. Deze schans werd naar schatting rond 1600 aangelegd en is in de loop der tijden plaatselijk afgegraven. Sinds lange tijd valt deze schans onder Monumentenzorg. De Heemkundevereniging Maas - en Swalmdal heeft zich bereid verklaard bij de restauratie te assisteren.

De Limburger 14 juli - Opgravingen in Roermond

De Heemkundevereniging Roerstreek heeft op het St. Ursula-terrein in Roermond diverse vondsten gedaan van een tot op heden onbekend groot bouwwerk van vóór 1600

Ontdekt werden o.a. : Een grafkuil met overblijfselen van 10 nonnen, 25 putten, schervenmateriaal en diverse vondsten uit de 13e tot en met de 17e eeuw. In het jaarboek van de HVR zullen de opgravingsbevindingen gepubliceerd worden.

Jan Geerlings.

[illegible]

ARCHEOLOGIE

Een van de actiefste groepen binnen onze vereniging is de archeologische werkgroep. Een twintigtal leden maken er deel van uit. Ze zijn bezig met o.a. :

Veldwerk, opgravingen, archeologische documentatie, inventarisatie museum Asselt. Leden, die zich bij deze groep willen aansluiten zijn welkom.

Inventarisatie museum Asselt

In het verleden zijn er vele vondsten in het museum terecht gekomen zonder dat deze centraal geregistreerd werden. In samenwerking met het kerkbestuur (eigenaresse) en ROB toog een werkgroep aan het werk. (najaar 1978)
Ze stuitten op de volgende problemen:

1. Een aantal voorwerpen waren door vocht, houtworm en roest aangetast
2. In het gebouw ontbrak de verwarming
3. Ondeskundig uitgevoerde restauraties van voorwerpen
4. Vitrines verkeerden in slechte staat
5. Ontbreken van inventarislijsten

Nu na vijf jaar is in samenwerking met de tijdelijke beheerster Yvonne Peeters uit Roermond (1982-1983) nu het oudheidkundig gedeelte afgerond. Aan de hele documentatie over de inventarisatie werden 750 manuren besteed.

Het totaalresultaat geeft een goede balans te zien:

- vitrines opgeknapt
- verwarming in koude periodes
- houtworm en boktor bestreden
- inventarisatie oudheidkundig gedeelte gereed
- documentatie over inventaris ontworpen
- slechte restauraties opnieuw uitgevoerd
- dakconstructie verbeterd

Veldwerk

Gedurende het afgelopen halfjaar bereikten ons weer vondstmeldingen, die gedaan zijn bij veldonderzoek.

Na schoonmaak en sortering kunnen de werktuigen worden gedetermineerd en van een inventarisnummer worden voorzien. Hierna worden ze in een documentatiemap ingeschreven op speciaal hiervoor bestemde formulieren. Van werktuigen worden nadere bijzonderheden genoteerd zoals naam, kleur, bewerking, versiering, afmeting, vindplaats, vinder en datering. Zo krijgt men een beeld van een bepaalde vondst en kunnen bepaalde conclusies worden getrokken.

In ons studiegebied zijn ongeveer 150 vindplaatsen van vuurstenen voorwerpen bekend.

Vondst

Een van de opmerkelijkste vondsten is wel de Rössener Keil. of durchlochten Breitkeil.

De Rössenerkultur, genoemd naar een vindplaats in het Duitse Merseburg, kan rond 4000 v. Chr. geplaatst worden en wordt beschouwd als de opvolger van de Bandkeramische cultuur.

Vondsten van deze cultuur werden reeds eerder gedaan in Posterholt, Melick en Helden. Door De Laet wordt ook Asselt als vindplaats genoemd. In het museum van Asselt bevinden zich weliswaar enkele exemplaren maar deze zijn niet uit Asselt afkomstig.

Van Neer en St. Odiliënberg zijn ook enkele Rössenerscherven bekend. Nederzettingen werden tot nu toe hier niet gevonden. Wel zijn net over onze oostgrens enkele nederzettingen bekend te weten: Kaldenkirchen Bracht en Brügggen. Mogelijk, dat de breedwiggen via handel van daaruit hier terechtgekomen zijn.

Het exemplaar is gemaakt uit amfiboliet.

Lengte 13 cm

Breedte 47 mm

Dikte 35 mm De doorboring is 25 en 20 mm

Van dezelfde vindplaats werden nog tegelijkertijd een groen-zwarte glaskraal (Wzertijd?) en een hangertje gemeld. Het hangertje heeft een conische doorboring en is gemaakt uit een rolsteen.

Een volgende keer zullen we op nog enkele andere vondsten ingaan.

Met provinciaal archeoloog drs. Willems werden verder nog enkele mogelijke grafheuvels in de omgeving van Reuver. Een hiervan kan ongetwijfeld als grafheuvel op de archeologische kaart worden aangetekend. De heuvel was moeilijk als zodanig in het landschap te herkennen. Mogelijkerwijze gaat het hier om een brons-tijdgrafheuvel, gezien andere vondsten uit deze omgeving

Landweren-project Beesel-Swalmen

Nieuwste bron van onderzoek voor de werkgroep is de zgn. Landweersgraaft of Wolfsgraaft, waarvan nog fragmenten in Swalmen en Beesel bewaard zijn gebleven. Een landweer is een beschermingswal voor het vee, de akkers enz. tegen roofzuchtige benden. Deze landweer werd in de 14e en 15e eeuw aangelegd door de boerenbevolking en was meestal gelegen aan de dorpsgrens.

In een later stadium komen we hierop nog uitvoeriger terug.

Wiel Luys

St.-Jozefschool Beesel

100 jaar

Op bijzondere wijze vierde de Beeselse St. Jozefschool in de week van 20 t/m 24 juni haar 100-ste verjaardag. Het is een unieke belevenis geworden voor de hele Beeselse gemeenschap, maar ook in het bijzonder voor de schoolgaande jeugd.

Onder begeleiding van de leerkrachten werkten de kinderen een compleet feestprogramma af.

Op 27 mei was er een ballonnenwedstrijd voor alle schoolgaande kinderen.

De officiële opening vond plaats op zondag 19 juni.

Na het officiële gedeelte konden belangstellenden een historische tentoonstelling bezichtigen en er was een gedenkboek en een fraaie pentekening te koop.

Meer dan 700 bezoekers toonden hun belangstelling.

De daarop volgende week stond het onderwijsgebeuren op de St. Jozefschool helemaal in het teken van het verleden. De kinderen en leerkrachten kwamen in ouderwetse kleding naar school, er werden klasfoto's gemaakt, oude ambachten gedemonstreerd.

Verder was er een filmvoorstelling, een excursie naar een pottenbakkerij, een historische wandel-puzzeltocht ouderwetse spelletjes, een handvaardigheids- en tekenproject en tenslotte een geweldige kindershow.

Al met al een heemkundig gebeuren, waarbij ook de schoolkinderen het nodige heemkundig besef werd bijgebracht.

Deze viering kan een goede basis vormen voor eventueel te ontwerpen educatieve heemkundige projecten voor de hoogste klassen in het basisonderwijs en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs. In diverse plaatsen in Nederland slaat dit soort projecten erg goed aan.

Paul Bloemen

P.S. De redactie heeft nog beslag kunnen leggen op een aantal gedenkboeken en pentekeningen.

Hebt u interesse? Op het redactie-adres kunt u een gedenkboek verkrijgen tegen betaling van f 4,00. Een pentekening kost f 1,00. Verkoop uiteraard zolang de voorraad nog strekt.

Schenking

Offenbekenaar Piet Niessen uit de Industriestraat heeft de pet van de koetsier van kasteel Nieuwenbroeck geschonken aan de Heemkundevereniging. Dit historisch stuk hebben we dankbaar aanvaard en we spreken onze waardering uit voor deze heemkundige daad. Piet bedankt!

BERICHT AAN ONZE LEDEN

Niet alle ingezonden stukken konden wij plaatsen. Enkele artikelschrijvers hadden veel te lange artikelen ingezonden of de kopij werd te laat ontvangen. Uiteraard stellen wij de goede bedoeling op prijs, maar de redactie geeft de voorkeur aan beknopte artikelen, die hooguit 3 van deze bladzijdes omvatten. Wij verzoeken u voortaan met deze "maat" rekening te willen houden. Kopij voor het eerstvolgende blad moet uiterlijk 15 nov. binnen zijn.

Rest ons nog te vermelden, dat wij voor opbouwende kritiek altijd oor hebben.

De redactie.